

สรุปสิ่งได้รับการประชุมโครงการอบรมสัมมนาการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐาน TQF (ระยะที่ 1 อบรมสัมมนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน): การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

ณ. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา วันที่ 24 มิถุนายน 2564

ดร.มาริสสา สุวรรณราช Ph.D., RN

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา

1. หลักสูตรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา

หลักสูตรที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลาใช้ในปัจจุบันคือ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560 (เดิม พ.ศ. 2559) เริ่มใช้ปีการศึกษา 2560 มีการดำเนินการตามระบบและมีการปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรตามวงรอบในระยะเวลาที่กำหนดคือทุก 5 ปี มีการดำเนินการปรับปรุงการออกแบบหลักสูตรและสาระรายวิชาในหลักสูตร ที่มีความแตกต่างจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 ดังนี้คือ 1) ลดจำนวนหน่วยกิตลงจากเดิม 144 หน่วยกิตเป็น 133 หน่วยกิต 2) ปรับสาระรายวิชาในหลักสูตรโดยแยกวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติออกจากวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย 3) เพิ่มรายวิชานวัตกรรมทางการแพทย์เพื่อให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และ 4) วิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 และวิชาการรักษาโรคเบื้องต้น เปลี่ยนจากรายวิชาทฤษฎีเป็นรายวิชาทฤษฎี-ทดลอง เพื่อให้ให้นักศึกษามีประสบการณ์ด้านทักษะทางการแพทย์มากขึ้น ในระหว่างการใช้หลักสูตรมีการปรับแก้หน้าปกหลักสูตร จากปรับปรุงพ.ศ. 2559 เป็น 2560 ตามหนังสือ ที่อว.6801.05/1705 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2563 และได้รับการพิจารณารับทราบจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2564 ในปีการศึกษา 2565 วิทยาลัยฯ จะมีการใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปรับปรุง พ.ศ. 2565 ซึ่งใช้แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรกรอบแนวคิดการจัดการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ (Outcome Based Education : OBE) เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร

2. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปรับปรุง พ.ศ. 2565 (Backward Curriculum design) (สตริรัตน์ ธาดากานต์, 2563)

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ

1. ระบุลักษณะ/สเปกของบัณฑิต (clear specification/ role statement) สู่วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. กำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวัง graduate competencies ในรูปของ program outcomes

3. ออกแบบ โครงสร้างหลักสูตร (Program structure) ที่ทำให้บรรลุ outcomes ที่คาดหวังทั้งหมด
4. ออกแบบรายวิชา (modules/course outlines)
5. ออกแบบวิธีการสอน และการประเมินผล

3. ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) คืออะไร

3.1 ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) เป็นสิ่งที่คาดหวังว่า หลังสิ้นสุดการเรียนรู้

3.1.1. ผู้เรียนควรรู้อะไร

3.1.2. ผู้เรียนสามารถ ทำ อะไรได้กับสิ่งที่ รู้

3.1.3. ผู้เรียนมีความมั่นใจ ในการ อธิบาย ประยุกต์ จัดการ ปฏิบัติ

3.2 ระดับของผลลัพธ์การเรียนรู้ (LO)

3.2.1 ผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับวิชาชีพ (มคอ.1)

3.2.2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับหลักสูตร (มคอ.2)

3.2.2.1 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning outcomes: PLO)

3.2.2.2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา (Course Learning outcomes: CLO) (มคอ.3

และ 4)

3.2.2.3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของบทเรียน (Lesson Learning outcomes)***นำมาจาก

CLO

3.3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัยและด้านทักษะพิสัย

(<https://sites.google.com/site/anansak2554/thvsdi-kar-reiyn-ru-khx-ngblum>)

3.3.1 ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ประกอบด้วย

1. ความจำ: ความสามารถในการเก็บรักษามวลประสบการณ์ต่าง ๆ จากการที่รับรู้ไว้และระลึกสิ่งนั้นได้

2. ความเข้าใจ: เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของสื่อ และสามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความ ตีความ คาดคะเน ขยายความ หรือ การกระทำอื่น ๆ

3. การนำความรู้ไปใช้: นำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

4. วิเคราะห์: คิด หรือ แยกแยะเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ และมองเห็นความสัมพันธ์

5. การสังเคราะห์ : การผสมผสานส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์และดีกว่าเดิม

6. การสร้างสรรค์: การที่ผู้เรียนสามารถคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ได้ด้วยตนเอง หรือสามารถปรับปรุงแก้ไขออกแบบ ตั้งสมมุติฐานใหม่ๆ ได้

3.3.2 ด้านจิตพิสัย (Affective domain) ประกอบด้วย

1. การรับรู้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นไปในลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเร้านั้นว่าคืออะไร แล้วจะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่เกิดขึ้น

2. การตอบสนอง เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจ ยินยอม และพอใจต่อสิ่งเร้านั้น ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว

3. การเกิดค่านิยม การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น

4. การจัดระบบ การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไป แต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับอาจจะยอมรับค่านิยมใหม่โดยยกเลิกค่านิยมเก่า

5. บุคลิกภาพ การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัว ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต่องดงามพฤติกรรมด้านนี้ ขยายกลายเป็นความรู้สึกด้านต่างๆ จนกลายเป็นค่านิยม

3.3.3 ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor domain) ประกอบด้วย

1. การรับรู้ เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือ เป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ

2. กระทำตามแบบ หรือเครื่องชี้แนะ เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจและพยายามทำซ้ำ เพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้ หรือ สามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อแนะนำ

3. การหาความถูกต้อง พฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะ เมื่อได้กระทำซ้ำแล้ว ก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

4. การกระทำอย่างต่อเนื่อง หลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตัวเองจะกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่อง จนปฏิบัติงานที่ยุ่งยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องคล่องแคล่ว การที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

5. การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ พฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติ ได้คล่องแคล่วองไวโดยอัตโนมัติ เป็นไปอย่างธรรมชาติซึ่งถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูง

4. การสอนที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ควรเน้นการสอนดังต่อไปนี้ (สตรีรัตน์ ธาดากานต์, 2563)

1. Experiential learning (Preparation to practice in real situations) – skill and simulation labs
2. Inter-professional Learning- IPE
3. Active Learning – Less lectures, TBL, ProBL, PBL, CBL
4. IT-based learning – Online/ e-Learning
5. Contemplative – จิตปัญญาศึกษา

การจัดการเรียนการสอนควรเน้นการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน โดยการจัดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง (transformative education) (องค์อร ประจันเขตต์, 2557)

การศึกษาแบบดั้งเดิม (transmissive education)	การศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง (transformative education)
การสอนแบบแนะนำ เน้นการบรรยาย	เน้นการเรียนรู้เพื่อค้นหาความหมาย
การสอน/การเรียนรู้โดยครูเป็นฐาน	ผู้สอนกับผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
การปฏิบัติต่อกันแบบครูกับศิษย์	การปฏิบัติต่อกันแบบเท่าเทียม
การให้ข้อมูล/ชุดความรู้เท่ากันทุกคน	มีการเพิ่มเติมความรู้ให้กับผู้เรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสม
เน้นการควบคุม	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความคิด อารมณ์ของตน
การเรียนรู้แบบปัจเจกบุคคล	การเรียนรู้ร่วมกัน
เน้นเนื้อหา การเพิ่มขึ้นของชุดความรู้	เน้นการกำกับตนเองในการเรียนรู้ และความรู้ที่ได้อย่างแท้จริง
วัดประเมินเฉพาะความรู้ที่ต้องการตาม วัตถุประสงค์การเรียนรู้	วัดประเมินความรู้ ไปพร้อมกับอารมณ์ ความรู้สึก และความรู้ที่เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมาย
สื่อสารแบบทางเดียว	เน้นอภิปรายร่วมกัน การพัฒนาความรู้จากทรรศนะที่แตกต่างของกลุ่ม
เน้นทฤษฎีเป็นฐาน	เน้นเรียนรู้จากการปฏิบัติจากฐานของทฤษฎี
เน้นการมีความรู้ที่เพิ่มมากขึ้นในส่วนของเนื้อหา	เน้นความสามารถในการกำกับตนเองที่จะเรียนรู้ และเชื่อในความรู้ที่ตน ได้รับอย่างแท้จริง
วัตถุประสงค์หลักของการเรียนเน้นที่การรับรู้เนื้อหา	วัตถุประสงค์หลักของการเรียน เน้นที่การเข้าใจในเนื้อหา และการตรวจสอบอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้

5.การวัดผลแบบเน้นผลลัพธ์ มีหลักการดังนี้ (สตรีรัตน์ ธาดากานต์, 2563)

1. เน้นการวัดผลที่เป็นผลลัพธ์ (outputs) หรือ ผลผลิตสุดท้าย (end products)
2. เน้นการตัดสินผลแบบอิงเกณฑ์ (criterion referenced)

3. เป็นการวัดผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นตัว guide นักศึกษาหรือ feedback
4. สามารถปรับใช้เพื่อประเมินทั้งแบบ formative และ summative assessment
5. มีความเชื่อมั่นหรือ reliability (กำหนด outcomes และเกณฑ์ที่ชัดเจน)
6. เป็นข้อมูลที่พิจารณาว่าผู้เรียนสามารถ “ไปต่อ” หรือ อยู่ที่ระดับเดิม (to progress to the next level or whether to keep them at the same level)

การนำความรู้จากการอบรมไปใช้

นำความรู้จากการอบรมไปใช้ในโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา (การประเมินคุณภาพระดับหลักสูตร) วันที่ 9-10 สิงหาคม 2564 โดยนำไปเขียนรายงานการประเมินตนเองตัวบ่งชี้ 5.1 ข้อ 1 การออกแบบหลักสูตรและสาระรายวิชาในหลักสูตร และนำไปใช้ในการบริหารหลักสูตร